ÖZET

Uslu, E. (2026). Erken Evre Alzheimer Hastalığında Navigasyonel Becerilerin Mekansal Bellek Üzerindeki Rolünün İncelenmesi. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sinirbilim ABD. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

Alzheimer hastalığı (AH), ilerleyici kognitif bozulma ile karakterize nörodejeneratif bir hastalık olup, navigasyonel becerilerdeki bozulmalar hastalığın erken dönemlerinde ortaya çıkabilmektedir. Son yıllarda navigasyonel süreçlerin erken evre Alzheimer hastalığının belirlenmesinde duyarlı göstergeler olabileceği öne sürülmektedir. Bu çalışmada, BOS biyobelirteç profili ile erken evre Alzheimer hastalığı tanısı doğrulanmış bireyler ile sağlıklı kontrollerin navigasyonel becerileri ve mekânsal bellek performanslarının karşılaştırılması amaçlanmıştır.

Araştırmaya BOS biyobelirteçleri ile erken evre Alzheimer hastalığı tanısı doğrulanmış 17 hasta ve 20 sağlıklı kontrol olmak üzere toplam 37 katılımcı dahil edilmiştir. Katılımcılar Sea Hero Quest (SHQ), kapsamlı bir nöropsikolojik test bataryası ve navigasyona özgü öz-bildirim ölçekleri kullanılarak değerlendirilmiştir. SHQ performansı yön bulma görevlerinden elde edilen tamamlama süresi ve kat edilen mesafe ile yol entegrasyonu görevlerinden elde edilen doğruluk puanı üzerinden incelenmiştir.

Bulgular, hasta grubunun yol entegrasyonu performansı ile navigasyonel öz-bildirim ölçeklerinde sağlıklı kontrollere kıyasla daha düşük performans sergilediğini göstermiştir. Buna karşın yön bulma görevlerine ilişkin süre ve mesafe ölçütlerinde anlamlı grup farklılıkları saptanmamıştır. Nöropsikolojik değerlendirmelerde hasta grubunun MMSE, ACE Dikkat, ACE Bellek ve WMS-R Görsel Menzili İleri puanlarının daha düşük olduğu bulunmuştur. Ayrıca kovaryans analizleri, eğitim düzeyinin SHQ performansı ile anlamlı ilişkiler gösterdiğini ortaya koymuştur.

Elde edilen bulgular, yol entegrasyonu performansı ve navigasyonel öz-bildirim ölçümlerinin erken evre Alzheimer hastalığında duyarlı göstergeler olabileceğine işaret etmektedir. Sonuçlar, navigasyonel değerlendirmelerin geleneksel nöropsikolojik testleri tamamlayıcı bilgiler sağlayabileceğini düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Alzheimer hastalığı, Sea Hero Quest, yol entegrasyonu, mekânsal bellek, navigasyonel stratejiler